

Mahmud had even nodig om zich in het halfduister van het eerste ochtendlicht te oriënteren. Voor hem stond een gebogen gestalte, in lompen gehuld. ‘Je schaduw...’ De oude bedelaar wees met zijn knokige vingers naar de grond. ‘We weten dat je schaduw leeft. Hij grijpt naar je.’

De sprookjesverteller rilde misnoegd en trok zijn versleten cape wat strakker om zijn schouders. De afgelopen nacht was hij te laat naar het gebedshuis gekomen en de binnenplaats, waar hij zijn wollen deken had achtergelaten, was al afgesloten geweest. Dus had hij in de buurt van het vervallen theater, waar de bedelaars, de oplichters en de dieven regeerden, een plekje voor de nacht moeten zoeken. Voor iemand die niet bekend is met de mores van het straatvolk mag het vreemd klinken, maar hier was Mahmud veiliger dan elders in de stad. Het was een ongeschreven wet dat iemand die tot de zogenaamde verlorenen behoorde hier geen haar gekrenkt werd. De gardisten van de handelsvorst of van de andere machthebbers van de stad waagden zich hier niet, en slavenjagers of roofzuchtige huurlingen evenmin. Ook dieven en bedriegers die er elders niet voor terugdeinsden om een van hun eigen mensen lastig te vallen, hielden zich hier aan de wet der verlorenen.

Zodoende had Mahmud zich vroeg in de ochtend bij de toegang naar een van de afbrokkelende arcaden geïnstalleerd die diep onder het theater door liepen, om daar rillend en met smart de zonsopgang af te wachten. Maar in plaats van door het warme zonlicht was hij met een paar grove porren door een schele grijsaard gewekt.

‘Een klein katje gelooft misschien nog dat het kan weglopen voor zijn eigen schaduw. Maar we weten dat jij geen katje bent...’ De oude man begon krankzinnig te lachen. Uit zijn tandeloze mond liep kwijl in zijn smerige baard.

Mahmud schudde geërgerd zijn hoofd. ‘Laat me met rust!’ Hij rommelde in zijn knapzak waarin hij wat oud brood en koperen muntjes bewaarde die hij de avond tevoren van toehoorders had gekregen. Waarschijnlijk wilde die gek alleen maar een almoes en zou hij hem dan met rust laten.

‘Ons kun je niet om de tuin leiden... sprookjesverteller.’ De oude man gaf hem opnieuw een por met zijn wandelstok. ‘Wij zien wel wat jij probeert achter te houden, jij...’

‘Wegwezen hier, Rezzan,’ onderbrak de stem van een jonge vrouw hem en in het duister van het gewelf dook een gestalte op. ‘Geen mens wil de dag beginnen met die krankzinnige profetieën van jou, en al helemaal niet zo’n hoge gast.’ Toen wendde ze zich tot Mahmud. ‘Ik ken jou. Ben jij niet die verhalenverteller over wie overal langs de Mhanadi wordt gesproken?’

Mahmud maakte een korte buiging, wat in zittende positie neerkwam op een soort knikje. ‘Je vleit me, maar ik denk dat je me met iemand anders verwacht. Ik zou niet weten waar ik roem mee zou hebben vergaard.’

Weer lachte de bedelaar zijn krankzinnige lachje.

‘Maar jij bent toch Mahmud, de sprookjesverteller?’ De jonge vrouw stapte nu uit de schaduw zodat Mahmud haar kon zien. Ze was zo mager als een skelet en haar armen en benen leken onnatuurlijk verwrongen. Dwars over haar gezicht liep een akeelig litteken.

Mahmud deinsde onwillekeurig een eindje achteruit, hoewel hij al vaker zulke deerniswekkende figuren had gezien. Waarschijnlijk was ze het vierde of vijfde meisje geweest in een arm boerengezin, en omdat haar ouders onmogelijk het geld konden opbrengen voor een bruidsschat van nog een dochter, hadden ze haar botten verbrijzeld. Op die manier konden ze haar, mocht ze de verminking overleven, altijd nog als bedelares de straat op sturen.

‘Dat ben jij toch, of niet?’ Ze had een mooie stem, bedacht Mahmud. Die konden ze haar in elk geval niet afnemen. Hij knikte.

‘Vertel je me een verhaaltje?’

Mahmud glimlachte verlegen. Hij was nog moe van gisteravond en de klank van zijn stem had nog het meest weg van een oude slijpsteen. Voor de paar muntjes die hij nog overhad zou hij warme thee en wat honing moeten kopen als hij voor de middag weer bij stem wilde zijn.

‘Het spijt me, ik kan je nu geen verhaal vertellen. Ik...’

‘Nou toont hij zijn ware gezicht,’ keef de oude man. ‘Voel je de koude wind niet die je vanuit zijn schaduw tegemoet waait, alsof er daarachter een afgrond gaapt die rechtstreeks naar de ijzige dieptes van de nederhellen leidt?’

‘Zwijg! Kan jouw lasterlijke muil alleen nog maar gif en gal spuwen, Rezzan?’ De oude man hield even zijn mond, maar zijn schele blik bleef op Mahmud gericht.

‘Wie ben jij?’ Mahmud begon zich steeds ongemakkelijker te voelen.

‘Wij zijn de stem van Rastullah die de verdorvenheid van zijn kinderen hekelt. Wij zijn de manenden van diegenen die niet zien wat er onder hun ogen gebeurt. Wij zijn...’

‘Je bent gestoord. Net zo gestoord als al die andere geschifte profeten die in de bazaars ondergang en verderf prediken en maar niet willen snappen dat niemand zulk gebazel wil horen. Wil je misschien ook nog wat vertellen over het vuur dat uit de hemel zal storten en...’

‘Spot niet, kind! Wat weet jij nou?’ De ogen van de bedelaar flakkerden vervaarlijk op en Mahmud stak zijn hand uit naar zijn stok om op te staan. Hoogste tijd om zich uit de voeten te maken, anders zou er nog een ongeluk gebeuren. In de schaduw van het gewelf herkende hij nu ook andere gestalten.

‘*Wij hebben weet van wat was, is en zal zijn.*’ De gestoorde profeet krijste nu met snerpende stem en de weergalm van het gewelf verleende zijn woorden een onherbergzame, duistere waar-

achtigheid. Mahmud voelde een rilling over zijn rug lopen.

‘Als de dienaar aan gene zijde van de dood de meester buiten de dood roept,

als de bederfster van lichamen een lichaam schenkt aan de bederver der werelden,

als de verloren scharen der lichaamlozen de gestalte aannemen van de schare der verlorenen,

als uit een kristallen hart de geroofde slangenvorst spreekt,

als de bomen op zee wortelen, de vestingen over het land trekken en de belegeringstorens langs de hemel trekken,

dan zal de vurige blik van de wereldschepper in de kerker vallen,

dan zal het rode zaad van de Gor opkomen,

dan zal het laatste wezen geboren worden en baren,

dan zullen leeuw en eenhoorn tezamen het dal der duisternis in trekken,

dan zullen de wateren bloederig en de bronnen zuur; zal de regen vurig en het land tot as worden,

dan zal het gebroed de bodem verslinden, dan zal de roes der eeuwigheid over de schepping waaien.’

Van uitputting gleed de kruk uit de hand van de oude bedelaar. Hij wankelde en viel op de grond, waar hij krankzinnig lachend bleef liggen kronkelen.

‘Laten we weggaan,’ fluisterde Mahmud en hij pakte de jonge vrouw bij haar arm. ‘Dit is geen plek voor ons.’ De oude man mocht dan waanzinnig zijn, in zijn woorden schuilde een kracht die de sprookjesverteller angst inboezemde.

Zo snel zijn benen hem konden dragen holde hij het vervallen plein voor het theater over, de bedelaars en de oplichters ontwijkend, maar zonder nog om te kijken. Het kwam hem ineens voor alsof alle gezichten tot spottende grimassen vertrokken waren en even vreesde hij dat het eeuwige zwaard uit de goddelijke vingers gegleden kon zijn en dat Rastullah het had afgelegd in de strijd tegen de wezens die in het duister op de loer lagen, speurend naar een toegang tot de wereld der mensen. Voordat hij het plein verliet, hoorde hij nog één keer de stem van de be-

delaar. Of was het een andere stem die tot hem sprak?

‘Je kunt niet vluchten voor je schaduw en een tijger zal nooit een katje worden.’

Tegen de tijd dat hij eindelijk de poort naar de binnenplaats van het gebedshuis bereikte, kreeg Mahmud bijna geen adem meer en hij had het gevoel dat een ijzeren vuist zijn hart omklemd hield. Hij was te oud om weg te lopen. Vermoeid keek hij op. Ook de misvormde vrouw was aan het einde van haar krachten. Al het bloed leek uit haar gezicht te zijn gestroomd en ze leunde uitgeput tegen de muur naast de poort.

‘Hoe heet je eigenlijk?’

‘Almandina,’ antwoordde de vrouw hijgend.

Wat een ironie, dacht Mahmud. Dit beklagenswaardige wezen te vernoemen naar almandien, het edelgesteente waarin de donkere gloed van het vuur gevangen leek te zitten. Of was het zijn blik die gevangen werd gehouden door haar geschonden lichaam? Had ze niet een stem, zo zacht en welluidend als die van de zangeressen in het paleis van de kalief?

‘Ik geloof dat we allebei wel een stevige maaltijd verdiend hebben, na zo bruuft te zijn gewekt.’ Hij zocht een beetje verlegen in zijn linnen buidel. De vrouw riep schuldgevoelens en onaangename herinneringen bij hem op. Hij probeerde een opgewekte indruk te maken en zo voor even alle gruwelijke beelden te verdringen die hij altijd weer tevergeefs probeerde te vergeten.

‘Ik hoop dat ook jij de kunst beheerst om het leven te verrijken door middel van wat magie.’ De sprookjesverteller lachte ondeugend. ‘Moet je dit brood zien, het is keihard en zeker al een dag oud. Maar zou het niet net zo goed een stuk gebak kunnen zijn?’ Mahmud snoof eraan. ‘Met een beetje fantasie kun je je de geur herinneren van honinggebak.’ Hij brak een groot stuk van het brood af en gaf het aan Almandina.

‘Weet je, rijkdom is iets voor de dommen, het is ongetwijfeld heel comfortabel en ik zou er niets op tegen hebben als er in

plaats van koperen muntjes enkel puur goud in mijn knapzak zou rinkelen... Maar wat zou de prijs daarvoor zijn? Elke nacht weer zou ik de dolk van een dief moeten vrezen. Zonder goud slaap ik licht en onbezwaard. En wat dat gebak betreft: als ik het kan ruiken, kan ik het dan niet ook proeven zodra ik in oud brood bijt? Dat is een geheime kracht die alleen de armen kennen. Probeer je intens te herinneren hoe het was, de laatste keer dat je een warme koek hebt gegeten of een stuk honinggebak dat aan je gehemelte blijft plakken. En dan neem je een hap van het brood en je denkt alleen maar aan dat gebak.'

Mahmud kauwde op zijn stuk brood en moest eerlijk voor zichzelf bekennen dat het hem dit keer niet lukte om gebak te proeven. Hij keek naar Almandina. Ook zij kauwde moeizaam op het taaie, droge brood en ze keek verdrietig.

'Ik geef toe dat dit kleine wonder iets gemakkelijker te verrichten is als je op de binnenplaats van een honingbakker staat, waar de verleidelijke geur van vers gebak hangt, maar geloof me, dan is het echt een kleine moeite om je de rest erbij voor te stellen.' Mahmud had zich bijna verslikt bij zijn uitleg en hij probeerde geforceerd te glimlachen om de vrouw op zijn minst een beetje op te beuren, maar Almandina leek op het punt te staan in tranen uit te barsten.

'Wat is er met je, mijn kind?'

'Ik kan me niet meer herinneren hoe gebak smaakt.' Ze snikte zachtjes. 'Ik weet dat mijn moeder toen ik klein was soms van licht meel kleine honingkoekjes bakte, maar ik weet niet meer hoe die smaakten. Het is zo lang geleden en...'

Mahmud had zijn tong willen afbijten. Wat was hij ook een nar! Hoe dom moest je zijn om er niet bij stil te staan dat een bedelares niet meer wist hoe koekjes smaakten? In plaats van haar te helpen en haar op te beuren, had hij haar alleen maar gekweld!

Misschien moest hij... Mahmud zocht in zijn linnen buidel. Zou het genoeg zijn?

Tevreden stond hij naast de winkel van de honingbakker en keek toe hoe Almandina een koek at. Eerst was ze verlegen geweest en had ze niet gewild dat hij haar iets zou geven, maar ten slotte had ze het toch aangenomen.

Voor thee en honing had hij nu geen geld meer, een paar uur slaap zou moeten volstaan om weer op krachten te komen. Misschien was Rastullah hem na deze daad welgezind en zou hij hem de kracht van zijn stem geven om ook het tweede deel van het verhaal over Omar en Melikae te kunnen afronden zonder tegen het einde schor te krijsen als een gier uit de Khom. Mahmud rekte zich uit. Het deed hem goed om zijn vermoeide ledematen in de ochtendzon te strekken. Hij glimlachte. Hij leek wel een oude hagedis. Hij dacht aan lang vervlogen dagen. Was het alleen de ouderdom die hem dit vreemde verlangen naar het zonlicht bezorgde of zat er meer achter? Alleen de toekomst zou uitwijzen hoe dat zat.

Almandina kauwde nog altijd op haar koek. Ze beet er kleine stukjes af om zo lang mogelijk van de smaak te kunnen genieten.

‘Vanmiddag ben ik in de bazaar van de tapijthandelaars te vinden om daar een sprookje te vertellen. Als je dus echt een verhaal van me wilt horen, kom dan daarnaartoe.’

‘Maar daar willen ze me misschien niet hebben en dan dringen ze me naar achteren zodat ik je niet kan verstaan. Veel mensen willen mij niet zien, omdat...’

‘Je zult mijn gast zijn, maak je geen zorgen. Als iemand van ons zich zorgen moet maken, dan ben ik het, want volgens mij verwacht jij meer van mijn verhalen dan ik je kan geven.’ Mahmud haalde verlegen zuchtend zijn schouders op. ‘We zullen zien.’

Toen liep hij weg, stak de grote markt over en verdween achter een wankele toren van houten kooien vol bonte kippen die luid kakelend afwachtten tot ze in de soeppannen van de stad zouden verdwijnen.

Toen Mahmud die middag zijn plaats in de bazaar van de tapijt-handelaars weer innam, week als bij toverslag alle zwakte van hem. Hij hield ervan verhalen te vertellen. Niets in het leven betekende zoveel voor hem, behalve misschien... Hij voelde een brok in zijn keel.

Nee, er was echt niets in het leven wat zoveel voor hem betekende! Zich als een huilebalk overgeven aan melancholieke gevoelens, dat was niets voor hem!

‘Zal Omar vandaag Melikae redden?’ Naast hem stond Omar met zijn krullenkopje. Hij leek van louter ongeduld bijna uit elkaar te barsten.

‘Hij zal haar terugvinden, maar een mens redden, dat is nog niet zo eenvoudig...’ De glimlach verdween even van het gezicht van de sprookjesverteller en hij keek om zich heen. Er waren veel meer luisteraars gekomen dan de vorige middag en men had hem rijkelijk bedacht met kleine gaven. Kennelijk had het idee de ronde gedaan dat je hem een bijzonder genoeg kon doen met zoete meloen, in elk geval had hij al drie meloenen gekregen en er kwamen nog altijd nieuwe luisteraars bij die in het nauwe steegje plaatsnamen en hun bijdragen naar voren toe doorgaven.

Ook Almandina was gekomen. Mahmud had haar een plekje helemaal vooraan tussen de kinderen toegewezen. Ze keek aandachtig naar hem op, maar op de een of andere manier wist ze hem een bedrukt gevoel te geven. De anderen verwachtten alleen maar een goed verhaal van hem, maar wat wilde zij?

Hij moest beginnen voordat zijn twijfels hem onzeker zouden maken, want niets was zo armzalig als een onzekere sprookjesverteller. Met een groots gebaar breidde Mahmud zijn armen uit en vrijwel op slag werd het stil. Hoewel de zonwering helemaal was uitgerold en de bazaar in de schaduw lag, was het ondraaglijk heet deze middag en de plotselinge stilte leek de hitte nog te versterken. Dat paste echter goed bij Mahmuds verhaal.

Geen genade kenden de dienaren van de raven nadat ze de bovenstad van Unau hadden veroverd. De wrede patriarch stond hun toe om een hele dag lang hun zege over de ware gelovigen te vieren door te moorden en te plunderen als goddeloze huurlingen voor wie er onder Rastullahs hemel niets is wat niet tot een muntwaarde kan worden teruggebracht. Maar juist omdat enkel de glans van goud hun hart kon beroeren, vermoordden ze alleen diegenen die het hadden gewaagd een wapen tegen hen te trekken, alle anderen verkochten ze aan de slavenhandelaren die het leger der heidenen volgden zoals gieren de nabijheid zoeken van leeuwenroedels. En zo verliet reeds een dag nadat de bovenstad gevallen was een grote slavenkaravaan het geschonden Unau. Zoals alle andere ongelukkigen die deze oorlog met hun vrijheid moesten betalen, werden ze door de bloeiende Shadif geleid, het landschap dat ons volk het edelste aller paardenrassen heeft geschonken, naar de haven van Selem, om hen te verkopen op de slavenmarkten van die onzalige junglesteden waar het gebroed van de grote slang H'ringa zelfs nog langer was vereerd dan in het zondige Maraskan. Alleen Melikae en haar bedienden ontliepen dit gruwelijke lot. En nog iemand zou het lot ontlopen dat voor hem was voorzien...

Omar kneep zijn ogen dicht en probeerde tevergeefs om zijn armen en benen te bewegen. Toen herinnerde hij zich hoe Abu Djenna's ruiters hem hadden neergeslagen. Vertwijfeld begon hij aan de boeien te rukken die hem aan de grond vastketenden, maar tevergeefs. Abu Djenna's mannen hadden hun werk goed gedaan. Op eigen kracht zou hij niet kunnen ontkomen.

Omar draaide zijn hoofd om en keek naar de kam van het duin naast hem, maar er was niemand te zien. Ze hadden hem opzettelijk zo achtergelaten dat hij in de woestijn van dorst zou omkomen.

Het middaguur was allang voorbij, maar nog altijd stond de zon onverbiddelijk aan de hemel te branden. Omars tong gleed

over zijn gesprongen, gescheurde lippen. Hoe lang zou hij in deze hitte kunnen overleven?

Hij vloekte. Vlak achter hem lagen een zadeltas en twee goed gevulde waterzakken. Als hij zijn vingers uitstreekte, kon hij de waterzakken zelfs aanraken, maar ze openen en naar zijn mond brengen, dat was onmogelijk. Vertwijfeld keek hij naar de hemel. De gloeiende zonneschijf was zijn enige gezelschap, maar het leek wel alsof die verstard aan de hemel bleef staan om hem te honen. Amm el-Thona, de hardvochtige negende vrouw van Rastullah, probeerde waarschijnlijk een wreed geintje met hem uit te halen. Maar hij zou niet met zich laten sollen! Omar deed zijn ogen dicht en begon zachtjes de negenennegentig geboden van Rastullah te reciteren.

Misschien wilde Rastullah hem op de proef stellen, bedacht hij nadat hij de cyclus had voltooid. Maar kon Hij het toelaten dat hij een zo onrechtvaardige dood zou sterven? Of was het misschien zelfs Rastullahs wil dat hij zou sterven? Omar was radeloos. Hij meende dat hij zich altijd aan de geboden van de ene God had gehouden, maar wat nou als hij onbewust een zonde had begaan? Daar kon hij God dan niet eens voor om vergeving vragen. Aarzelend begon hij nogmaals de negenennegentig geboden te mompelen. Hij mocht niet aan zijn geloof gaan twijfelen!

‘De God welgevallige geeft zijn woede vrij baan als de eer van een vriend, zijn vader, zijn zoon, zijn paard of zijn vrouw of dochter is bezoedeld, gekrenkt of in twijfel getrokken.

De God welgevallige...’

‘Wat mompel je daar?’

Geschrokken sloeg Omar zijn ogen open. Voor hem stond een slanke, gesluierde man met turkooizen tulband en donkerblauw gewaad. Wat moest dat nou weer voorstellen? Een visioen van